

Ställt till Kamrarrätten i Stockholm
E-post: avd3.kst@dom.se

Stockholm den 6 juli 2021

KAMMARRÄTTEN I STOCKHOLM Rote 034	
INKOM:	2021-07-06
MÅLNR:	2331-21
AKTBIL:	10

Yttrande

Mål nr 2331-21 Luxurywatches Stockholm AB ./.. Länsstyrelsen i Stockholms län

Som ombud för Luxurywatches Stockholm AB (nedan "Luxurywatches") får vi anföra följande.

A Inledning

1. Luxurywatches är tacksamt för den givna möjligheten att kommentera länsstyrelsens yttrande aktbilaga 8 (härefter benämnt som länsstyrelsens yttrande eller dylikt).
2. Luxurywatches inleder med vissa reflektioner avseende legaliteten hos länsstyrelsens beslut och förvaltningsrättens dom (avsnitt B) samt avseende bevisbördans placering (avsnitt C).
3. Därefter ger Luxurywatches några kommentarer beträffande delar av länsstyrelsens yttrande som inte kan lämnas i tystnad (avsnitt D). Till sist har Luxurywatches sett sig nödgat att kommentera ett uttalande i media av en företrädare för länsstyrelsen (avsnitt E).
4. Vad som anförts i överklagandet (aktbilaga 1 med hänvisningar) vidhålls i sin helhet.

B Legalitet

5. Luxurywatches har i överklagandet redogjort för hur bolaget och dess företrädare agerat när det gäller att hantera risker för penningtvätt, vilka rutiner bolaget haft och vilka kundkännedomsgärder som vidtagits. När det gäller gjorda riskbedömningar, har Luxurywatches understrukt att de brister som förvaltningsrätten påtalat inte av rätten kunnat återges med annat än abstrakta rekvisit ur penningtvättslagen (fortsättningsvis "PTL"). Enligt Luxurywatches kan det sagda utsträckas till i stort sett alla de brister som förvaltningsrätten ansett ha funnits hos Luxurywatches.

6. Tyvärr har inte heller länsstyrelsen i någon högre grad konkretiserat vilka åtgärder som myndigheten faktiskt krävt av Luxurywatches för fullgörande av PTL.
7. Särskilt påtagligt är detta för den centrala kritiken rörande hantering av risker, upprättade rutiner och vidtagna kundkännedomsåtgärder. Denna brist på konkretion går igen hos länsstyrelsen i dess beslut, dess inlagor vid förvaltningsrätten och nu senast i dess inlaga i kammarrätten. Det är alltså fortfarande, nu i kammarrätten, något oklart vad myndigheten menar att Luxurywatches faktiskt – konkret – borde ha gjort utöver vad bolaget självt medgett att man kunnat göra bättre.
8. Luxurywatches vill här särskilt lyfta fram vad Högsta förvaltningsdomstolen uttalat när det gäller utformningen av vitesförelägganden: Kravet på tydlighet innebär att den som föreläggandet riktar sig till måste få helt klart för sig vad som krävs för att det fastställda vitesbeloppet inte ska dömas ut. Vitet måste vara knutet till en definierad prestation eller underlåtenhet. Att ett vitesföreläggande är klart definierat är också en förutsättning för att domstolen ska kunna bedöma om föreläggandet är förenligt med den aktuella lagstiftningen. Ett vitesföreläggande får alltså i princip inte utformas på ett sådant sätt att det endast upprepar den aktuella lagstiftningen; kraven på precision tillåter inte tvivel angående vilka konkreta åtgärder som ska vidtas eller underlåtas i det enskilda fallet. (Se HFD 2020 ref. 28, p. 21 ff.)
9. Upplysningsvis har förvaltningsrätten i det s.k. Nasdaqmålet ansett att HFD:s krav på vitesförelägganden också bör gälla för sanktionsavgift för överträdelse av bestämmelser i lagen om värdepappersmarknaden.¹
10. Enligt Luxurywatches är förvaltningsrättens skäl logiska och de gör sig gällande med samma styrka när det gäller sanktionsavgifter enligt PTL.
11. Det bör alltså för myndigheter och domstolar inte vara tillräckligt att abstrakt säga att ett bolag inte vidtagit tillräckliga kundkännedomsåtgärder eller att en riskbedömning inte varit tillräcklig, utan man måste precisera vad det konkret är för kundkännedomsåtgärder som skulle ha vidtagits och vad som konkret krävts för att en riskbedömning skulle ha varit tillräcklig (och en sådan beskrivning ska så klart ske utan användning av ytterligare abstrakta adjektiv som exempelvis att något ska vara *systematiskt*).
12. Enligt Luxurywatches bör det sagda ha stor betydelse när kammarrätten bedömer om en sanktionsavgift kan och ska dömas ut.
13. Luxurywatches har särskilt invänt mot att länsstyrelsen omedelbart valde att utfärda en sanktionsavgift i stället för att vägleda bolagets företrädare angående vad som länsstyrelsen ansåg behövde bättras. Länsstyrelsen hade då också respekterat det behov av särskild vägledning som lagstiftaren konstaterat finns

¹ Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 25 augusti 2020 i mål nr 25434-19, p. 29.

hos verksamhetsutövare med små ekonomiska och personella resurser.² Hade länsstyrelsen vid sin handläggning valt att genom sådan vägledning *först* för ansvariga vid Luxurywatches konkretisera vilka förbättringar myndigheten önskade eller krävde i Luxurywatches verksamhet hade också – om bolaget inte hörsammat vägledningen – ett senare sanktionsbeslut kunnat vara konkret.

14. Under alla förhållanden bör avsaknaden av konkretion ha betydelse för sanktionsavgiftens storlek.

C Bevisbörda

15. En fråga som inte tidigare varit uppe på bordet i detta ärende är den om bevisbördans placering. Luxurywatches vill därför understryka att utgångspunkten bör vara att det är länsstyrelsen som har att visa att Luxurywatches har begått en överträdelse och, om så, överträdelsens omfattning. En sådan fördelning av bevisbördan är tätt förknippad med sanktionssystemets likheter med ett straffprocessuellt förfarande och framstår därmed som en naturlig utgångspunkt.
16. Att en sådan fördelning av bevisbördan är en utgångspunkt har bl.a. sin grund i de särskilda rättigheter som tillkommer en tilltalad vid straffprocessuella förfaranden. Dessa rättigheter kommer, när det gäller sanktioner baserade på EU-rätt, även juridiska personer till del.³
17. Uppfattningen att det är myndigheten som har bevisbördan verkar också ha anammats i praxis, varvid det därtill uttalats att beviskravet är högt ställt.⁴
18. Det sagda innebär också att eventuella brister i utredningsunderlaget ska falla tillbaka på länsstyrelsen.

D Kommentarer på länsstyrelsens yttrande

D.1 Upphörande med kontanthantering

D.1.1 Kvarståendet i penningtvättsregistret

19. Luxurywatches upphörde med kontanthantering under juli 2019 – dagen efter länsstyrelsens tillsynsbesök. Länsstyrelsen har bestritt detta. Länsstyrelsen skriver nu ytterligare om saken i sitt yttrande till kammarrätten (s. 2) och hänvisar där till ett av sina tidigare yttranden till förvaltningsrätten från den 17 december 2020 (förvaltningsrättens aktbilaga 65) där myndigheten gör en ganska stor sak av att Luxurywatches trots att bolaget upphört med

² Se Luxurywatches yttrande vid förvaltningsrätten daterat den 17 december 2020 vid fotnot 3 (med hänvisning till prop. 2016/17:173 s. 209 f.)

³ Se Sanktionsavgifter – Särskilt i näringsverksamhet (JUNO, version 2), Warnling Conradson och Nilsson, 5 kap. i dess helhet men särskilt s. 174 f. om att de processuella rättigheterna tillkommer även juridiska personer, samt kap. 5.3.4 om oskuldspresumtionen. Se också kap. 6.1.4.

⁴ Se Kammarrätten i Stockholms dom den 9 november 2016 i mål nr 315-16.

kontanthantering stått kvar i Bolagsverkets penningtvätsregister till en tid efter länsstyrelsens beslut. Som Luxurywatches förstår myndighetens argumentation, spekulerar länsstyrelsen i att Luxurywatches inte alls haft för avsikt att avsluta kontanthanteringen utan att man velat ta upp denna så fort man ”kommit undan” i sanktionsärendet.

20. Att Luxurywatches inte avregistrerade sig direkt ur penningtvätsregistret var en administrativ miss. För Luxurywatches är och var under alla förhållanden det centrala att bolaget slutade med kontanthantering.
21. Vidare brister länsstyrelsens spekulation logiskt, eftersom den förutsätter att den som vill ägna sig åt kontanthantering utan att länsstyrelsen får reda på det skulle vilja stå kvar i penningtvätsregistret. Förhållandet är högst sannolikt det motsatta: vill någon ägna sig åt kontanthantering utan länsstyrelsens insyn är troligen det sista denne önskar att stå i penningtvätsregistret.
22. Länsstyrelsens upptagenhet vid Luxurywatches kvarstående i penningtvätsregistret föranledde också myndigheten att vid förvaltningsrätten helt utan rättsligt stöd påstå att det gav en *presumption* för att Luxurywatches bedrev eller kunde komma att bedriva en verksamhet som omfattades av PTL.⁵ (Luxurywatches återkommer nedan till betydelsen av lösa påståenden om innebörden av gällande rätt). Påståendet är ogrundat och felaktigt.
23. Till sist vad det gäller kvarståendet i penningtvätsregistret noterar Luxurywatches att länsstyrelsen i det yttrandet man hänvisar till (förvaltningsrätten aktbilaga 65) gjorde en sak av att Sven Dahlgren, auktoriserad redovisningskonsult och rådgivare till Luxurywatches, under länsstyrelsens handläggning uppgett att Luxurywatches avslutat sin kontanthantering, trots att någon avregistrering ur penningtvätsregistret då inte skett.
24. Det är oklart för Luxurywatches varför länsstyrelsen lyfter fram detta till förmån för nackdel för Luxurywatches. Sven Dahlgrens uppgift var korrekt.
- D.1.2 Bevisbörda för en förmildrande omständighet m.m.
25. Länsstyrelsen skriver på s. 2 i sitt yttrande att ”[Luxurywatches] hade således, trots bevisbördan som ålegat det, *vid beslutstillfället* inte visat att det har upphört med kontanthantering [...]”. Vad länsstyrelsen här med påfallande säkerhet uttalar sig om rör inget mindre än bevisbördans placering i fråga om en förmildrande omständighet (och därtill isolerat till beslutstillfället, inte den rättsliga överprövningen).
26. Ovan har redogjorts för vad som generellt bör gälla för bevisbördan i mål om sanktionsavgifter, vilket alltså också måste gälla i detta mål. Luxurywatches är

⁵ Se förvaltningsrättens aktbilaga 15, s. 2. Det ska dock hållas till länsstyrelsens fördel att man inte framhärdat med detta påstående efter att Luxurywatches påtalade att tolkningen syntes sakna rättsligt stöd.

dock på det klara med att särskilda överväganden kan behöva göras beträffande bevisbördan för vissa förmildrande omständigheter.

27. Doktrin som behandlar frågan om bevisbördans placering i förhållande till förmildrande omständigheter ger inte något entydigt svar. Detta trots att både praxis och förarbeten går igenom.⁶
28. I förarbetena till PTL finns det inga, såvitt Luxurywatches uppfattat, generella uttalanden rörande bevisbörda eller specifika uttalanden om bevisbördan för omständigheten att en överträdelse upphört.
29. Det är olyckligt att länsstyrelsen uttalar sig i frågan som om myndigheten vore säker på vad gällande rätt här säger *utan att ange något rättsligt stöd* för sin uppfattning. Detta gäller naturligtvis så mycket mer då gällande rätt är oklar.
30. En myndighet bör inte uttala sig mer säkert om innebörden av gällande rätt än myndigheten har fog för. Det utgör nämligen ett avsteg från kravet på att agera sakligt (5 § 2 st. förvaltningslagen). Här är länsstyrelsen dessutom övervakande myndighet med dömande ställning.
31. Luxurywatches menar att det finns grund för slutsatsen att det tvärtom är länsstyrelsen som i detta fall har bevisbördan för att Luxurywatches inte skulle ha upphört med sin kontanthantering efter tillsynsbesöket och således inte upphört med en eventuell överträdelse. Dels bör denna slutsats, på sätt som gäller för bevisbördan i övrigt, kunna härledas ur oskuldspresumtionen, varvid den omständigheten att ett bolag över huvud taget omfattas av PTL:s regler alltid bör ligga på tillsynsmyndigheten att styrka. Dels har Luxurywatches, som sagt, redan när ärendet var anhängiggjort hos länsstyrelsen anført att bolaget avslutat kontanthanteringen (se bilaga 1). Under sådana förhållanden har det legat inom länsstyrelsens allmänna utredningsansvar att kontrollera huruvida uppgiften var korrekt (vilket hade gjorts om man igen tagit sig till Luxurywatches butik på Grev Turegatan och kontrollerat).
32. Under alla förhållanden menar Luxurywatches att bolaget, om bevisbördan enligt kammarrätten skulle ligga på bolaget, med råde styrkt att man både beslutat att upphöra med kontanthantering och faktiskt upphört med kontanthantering under juli 2019, dvs. för två år sedan. I anledning av detta har sedan tidigare åberopats⁷:
 - Uppsägning av avtal från Loomis AB daterad den 17 juli 2020 som visar att Loomis AB sa upp avtalet (rörande kontantinsättning) eftersom det inte nyttjats på ett år och att kontanthantering vid Luxurywatches således inte skett sedan juli 2019.
 - Skriftligt intyg från Sven Dahlgren daterat den 13 juli 2020 enligt vilket han intygar att Luxurywatches inte tagit emot kontanter sedan juli 2019.

⁶ Se Sanktionsavgifter – Särskilt i näringsverksamhet, s. 217 f.

⁷ Se även i överklagandet under avsnitt E.

33. Det går alltså att bedriva verksamheten utan att ta emot kontanter, vilket Luxurywatches nu har visat under två år. Det har alltså inte varit nödvändigt att besluta om sanktionsavgift för att få Luxurywatches att upphöra med de eventuella överträdelserna; redan vid sanktionsbeslutet var kontanthanteringen historia. Om inte förr så måste det i alla fall stå klart idag att det stred mot proportionalitetsprincipen – som är en grundläggande princip att ta hänsyn till vid alla sanktioner som bygger på EU-rätt⁸ och som för svensk förvaltningsrätts del finns nedlagd i 5 § 3 st. förvaltningslagen – att meddela en sanktionsavgift. Hänsyn bör därvid tas även till vad som ovan anförts om valet av ingrepp: vägledning eller sanktion.

34. Under alla förhållanden talar det sagda för en sänkning av sanktionsavgiften med hänsyn till att Luxurywatches upphört med sin eventuella överträdelse kort efter att den påtalats och ca ett år innan länsstyrelsen meddelade sitt beslut.

D.1.3 Utredning rörande en förmildrande omständighet under domstolsprocessen

35. Vid läsningen av länsstyrelsens yttrande får undertecknade intrycket av att myndigheten tycks mena att om det inte var utrett att man upphört med en överträdelse innan myndigheten meddelat beslut, så spelar det ingen roll om detta utreds och står klart efter överklagande till domstol.

36. Om länsstyrelsen verkligen är av den uppfattningen så är det en missuppfattning; finns utredningen i målet ska den beaktas av domstolen.

37. Alltså: även om det skulle ha stått klart först under domstolsprocessen (dvs. efter att länsstyrelsen meddelat beslut) att Luxurywatches upphört med sin kontanthantering direkt efter tillsynsbesöket 2019, så ska den omständigheten räknas bolaget till godo.

D.2 **Försvårande omständigheter**

38. Länsstyrelsen gör nu i kammarrätten gällande att en rad påstådda omständigheter skulle utgöra *försvårande omständigheter* enligt PTL, vilket enligt myndigheten också ska ha framgått av dess eget beslut, och att man därför inte delar förvaltningsrättens bedömning att det inte finns några försvårande omständigheter (länsstyrelsens yttrande, s. 3 ff.).

39. Det är svårt att förstå vad länsstyrelsen här menar. För det första har länsstyrelsen inte någon gång tidigare använt adjektivet *försvårande* när det gäller de omständigheter man lagt Luxurywatches till last, inbegripet de omständigheter myndigheten först i kammarrätten menar skulle vara försvårande i PTL:s mening. För det andra har förvaltningsrätten beaktat omständigheterna i fråga. På s. 16 i förvaltningsrättens dom skriver domstolen följande angående sanktionsavgiftens storlek.

⁸ Se om proportionalitetsprincipens tillämpning i sanktionsärenden i Sjövall Fredrik, Tre sanktionsprovningar. Från proportionalitet till legalitet i förvaltningsrätten, preprint i SvJT 2021, <https://svjt.se/content/tre-sanktionsprovningar-fran-proportionalitet-till-legalitet-i-forvaltningsratten>.

Med hänsyn till den verksamhet bolaget bedriver samt överträdelsearnas art och omfattning i förening med bolagets ekonomiska ställning anser förvaltningsrätten att sanktionsavgiften bör fastställas till ett högre belopp.

40. Högst rimligen beaktar förvaltningsrätten i det nämnda stycket just de omständigheter som länsstyrelsen nu i kammarrätten verkar vilja ha räknade såsom också *försvårande*.
41. Luxurywatches delar förvisso inte förvaltningsrättens bedömning i nu nämnda avseende vilket tydliggjordes i bolagets överklagande. Men bolaget anser det anmärkningsvärt att länsstyrelsen inte anstränger sig mer för att ge en rättvisande bild av hur processen tidigare gestaltat sig och vilka åberopanden som gjorts. Att man som myndighet ska ge en rättvis bild i dessa avseenden faller också det under det allmänna kravet på sakligt agerande (se 5 § 2 st. förvaltningslagen).

D.3 Uppsåt eller slarv – en betydelselös skillnad?

42. Länsstyrelsen för på s. 6 och 7 i sitt yttrande ett resonemang om att myndigheten inte kan beakta om en överträdelse skett uppsåtligt eller ej när det är fråga om en juridisk person. Det verkar enligt länsstyrelsen dels ha att göra med att subjektiva rekvisit enligt myndigheten, såvitt får förstås, enbart får betydelse när myndigheten vänder sig mot fysiska personer i verksamhetsutövarens ledning enligt 7 kap. 12 § PTL, dels att länsstyrelsen är en tillsynsmyndighet och inte en brottsutredande myndighet och därför inte, enligt vad som anförs, kan utreda frågor om uppsåt.
43. Alldeles oavsett hur länsstyrelsen ser på sitt uppdrag har myndigheten att förhålla sig till de lagar och regler som gäller för länsstyrelsens hantering av sanktionsärenden (jfr legalitetskravet i 5 § 1 st. förvaltningslagen).
44. I 7 kap. 13 § 1 st. 2 m. PTL anges att vid val av ingripande ska hänsyn särskilt tas till *graden av ansvar* (detta ska också beaktas vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek, se 7 kap. 16 § PTL). PTL bygger på EU:s fjärde penningtvättsdirektiv. Då lagstiftningen bygger på EU-rätt ska den tolkas i enlighet med denna rätt och som i detta fall, *direktivkonformt*.⁹ Av art. 60.4 b) i direktivet framgår att när nivån på nu aktuell administrativ sanktion eller åtgärd bestäms ska man beakta *den ansvariga fysiska eller juridiska personens ansvar*.¹⁰
45. Det görs alltså ingen skillnad på bedömningen av fysiska och juridiska personers ansvar i det fjärde penningtvättsdirektivet. Och det finns goda skäl för att man ska beakta graden av uppsåt i förhållande till båda typer av subjekt och då på samma sätt. En motsatt tolkning, dvs. en sådan som länsstyrelsen tycks förespråka i målet, leder enligt Luxurywatches till smått absurda resultat. För då skulle länsstyrelsen vid beslutande av åtgärd mot bolag sakna befogenhet att

⁹ Se EU-rättslig metod (JUNO, version 2), Hettne och Otken Eriksson, s. 182. Se också Sjövall Fredrik, a.a.

¹⁰ 7 kap. 12 § PTL bygger på art. 58.3, 59.2 d och 59. e. Men inte heller vid läsning av de artiklarna kan uppfattas att uppsåtskravet skulle skilja sig åt mellan fysiska och juridiska personer.

göra skillnad på den verksamhetsutövare som bryter mot PTL:s regler i syfte att finansiera en terrororganisation, och den som bryter mot PTL:s regler endast på grund av slarv.

46. Att länsstyrelsen, såvitt myndighetens uppfattning som angiven i målet får förstås, i de fall länsstyrelsen ändå enligt egen utsago har att bedöma frågor om uppsåt enbart skulle få beakta vissa men inte andra omständigheter har inget stöd i förarbetena. (se s. 7 i länsstyrelsens yttrande). Att det i förarbetsuttalandet som länsstyrelsen hänvisar till (prop. 2016/17:173, s. 554) anges exempel på vad som skulle kunna utgöra grov oaktsamhet innebär naturligtvis inte att inte andra omständigheter kan beaktas vid såväl uppsåts- som oaktsamhetsbedömningar. Länsstyrelsens angivna uppfattning står dessutom i kontrast till dess dömande roll.
47. Att länsstyrelsen säger sig inte kunna bedöma subjektiva rekvisit och väga in dem i bedömningen vid sina beslut under PTL framstår som bekymmersamt i beaktande av länsstyrelsens tillsynsansvar och dömande roll.

D.4 Tolkningen av Casino Cosmopol-domen m.m.

48. Luxurywatches har i överklagandet diskuterat Casino Cosmopol-domen¹¹ (se avsnitt C.2.6). Vad som där sagts vidhålls.
49. Luxurywatches noterar dock att länsstyrelsen verkar vara av den uppfattningen att det granskade underlaget avseende Casino Cosmopol varit så begränsat att det hindrat domstolen från att döma ut en sanktionsavgift högre än tre miljoner kr, medan underlaget avseende Luxurywatches skulle sakna motsvarande begränsning (se länsstyrelsens yttrande s. 7).
50. Länsstyrelsen missuppfattar situationen. Luxurywatches vill här återge vad Lotteriinspektionen/Spelinspektionen själv skriver i sin sammanfattning till beslutet rörande kasinot (som alltså föregått domen).

¹¹ Kamrarrätten i Jönköpings dom den 4 december 2020 i mål nr 3333-19.

1.1 Ärendet

Lotteriinspektionen har undersökt hur Casino Cosmopol (kasinot) efterlever kraven i penningtvättslagen med särskilt fokus på delar av kasinots riskbaserade rutiner, kasinots riskbedömning av kunder och åtgärder för kundkännedom.

Undersökningen av efterlevnaden av penningtvättslagen har genomförts genom att delar av kasinots allmänna riskbedömning, riskbedömning av kunder samt interna rutiner och riktlinjer avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism har granskats. Undersökningen har även omfattat ett anonymt platsbesök på kasinot i Stockholm i maj 2018 och ett på kasinot i Göteborg i juni 2018. Vid besöken gjordes observationer av kunder och av kasinots arbetssätt. Ett urval av dessa kunder identifierades med hjälp av kasinots centrala kameraövervakning. Därefter begärde Lotteriinspektionen att få del av kasinots dokumentation gällande kundkännedom samt övriga uppgifter avseende kunderna. Lotteriinspektionen har i en skrivelse den 5 juli 2018 ställt kompletterande frågor till kasinot.

51. Lotteriinspektionen/Spelinspektionen har bedrivit tillsyn som det är tänkt, nämligen att man granskat en utvald del för att sedan uttala sig om helheten. Det är för övrigt på det sättet som länsstyrelsen också agerat beträffande Luxurywatches genom att ta stickprov och sedan fälla generella omdömen (vilka omdömen dock enligt Luxurywatches var och är felaktiga).
52. Det är inte heller så att det *granskade underlagets omfattning* verkat hindrande på möjligheterna att döma ut en ännu högre sanktionsavgift mot Casino Cosmopol. Utan den begränsningen har satts av att de konstaterade *överträdelsernas omfattning* inte varit större. Och då ska man hålla i minnet att kammarrätten trots allt ansåg att dessa överträdelser var allvarliga och systematiska.
53. I avseende på Luxurywatches finns det också en annan särskild omständighet att beakta när det gäller proportionaliteten som inte fanns i Casino Cosmopol-domen: Den del av Luxurywatches verksamhet (kontanthanteringen) som legat till grund för att bolaget omfattats av PTL:s regler har varit liten i förhållande till den totala verksamheten.
54. Därtill vill Luxurywatches lyfta fram att förvaltningsrätten samma dag som dom meddelades mot Luxurywatches, avseende två andra klockbutiker också meddelade dom på sanktionsavgift.¹² Beträffande dessa två klockbutiker sänktes dock sanktionsavgifterna jämfört med vad länsstyrelsen beslutat (från 8,5

¹² Se förvaltningsrätten i Stockholms domar den 26 februari 2021 i mål nr 14712-20 och 23805-20. Domarna har berörts i överklagandet.

miljoner kr till 5 miljoner kr respektive från 6 miljoner kr till 3 miljoner kr) med hänsyn tagen till proportionaliteten. Varför inte, i konsekvensens namn, en sänkning därmed gjordes även vad avser sanktionsavgiften rörande Luxurywatches framgår inte av förvaltningsrättens dom.

55. En jämförelse mellan de omständigheter som lagts till grund för sanktionsavgifterna i de två andra målen och de som lagts Luxurywatches till last talar under alla förhållanden för en mildring av sanktionen i detta fall.

E Länsstyrelsens uttalande i media

56. Under sommaren 2020 tilldelades urmakarbolaget Rob. Engström AB av länsstyrelsen en sanktionsavgift om 8,5 miljoner kr¹³ för överträdelser av penningtvättsregelverket. Beslutet meddelades bara några veckor innan sanktionsavgift också tilldelades Luxurywatches.
57. Luxurywatches har noterat att Helena Remnerud, nu ställföreträdande chef för avdelningen för rättsliga frågor vid länsstyrelsen, nära i tiden efter de meddelade besluten uttalade sig i media apropå den beslutade sanktionsavgiften mot Rob. Engström AB, och uppgav då bl.a. följande:¹⁴

– Vi har inte fattat något beslut av den här storleken tidigare, jag skulle nog vilja säga att vi försöker bryta lite ny mark här, säger Helena Remnerud chef på Länsstyrelsens enhet för tillsyn till DN.

58. Helena Remnerud har också medverkat i beslutet riktat mot Luxurywatches.
59. Det ankommer inte på Luxurywatches att recensera vad myndighetsföreträdare säger i massmediala sammanhang. Trots det måste bolaget konstatera att Helena Remnerud angivit att länsstyrelsen försöker ”bryta lite ny mark” när myndigheten bestämt storleken på en sanktionsavgift. Det är svårt att uppfatta uttalandet på annat sätt, än att länsstyrelsen valt att försöka förändra praxis åt ett bestämt håll: att få upp sanktionernas storlek. Ett sådant agerande väcker många frågetecken kring legalitetskravet i 5 § 1 st. förvaltningslagen. Det är under alla förhållanden inte logiskt förenligt med hur sanktioner ska proportioneras enligt PTL.
60. Vår huvudman har heller inte kunnat befria sig från känslan av att myndighetens önskan att ”bryta lite ny mark” kan ha påverkat myndighetens val av ingrepp: att

¹³ Sanktionsavgiften sänktes sedan av förvaltningsrätten till 5 miljoner kr, se förvaltningsrätten i Stockholms dom den 26 februari 2021 i mål 14712-20.

¹⁴ Citatet är ett urklipp från en DN-artikel som publicerats på DN.se den 9 juli 2020 och som uppdaterats dagen efter. Artikeln är hämtad den 6 juli 2021 från <https://www.dn.se/ekonomi/kunglig-hovleverantör-av-klockor-misstanks-ha-utnyttjats-for-penningtvatt/>, se bilaga 2.

inte välja vägledning utan (höga) sanktionsavgifter. Oavsett hur man ser på myndighetens förändringsvilja, är det naturligtvis olyckligt.

61. Luxurywatches önskar att kammarrätten har det återgivna uttalandet i åtanke när domstolen beaktar vad Luxurywatches i övrigt anfört om legalitetskravet, valet av ingripande och proportionaliteten.

F Bilagor

62. Bilaga 1: Yttrande den 14 maj 2020 från Luxurywatches i ärendet vid länsstyrelsen varvid man bl.a. påpekat att bolaget upphört med kontanthantering efter länsstyrelsens tillsynsbesök. (Yttrandet finns i länsstyrelsens akt, se s. 350 i förvaltningsrättens aktbilaga 61.)
63. Bilaga 2: Artikel från DN.se, Kunglig hovleverantör av klockor misstänks ha utnyttjats för penningtvätt, 9 juli 2020, uppdaterad den 10 juli 2020.

Stockholm som ovan

Olof Rågmark

Linus Örnulf